

8 ca. 37 n.º 2997

Preu: 25 cèntims

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

JOGUINES PER ALS INFANTS

Editat pel Sindicat de
Dibuixants Professionals

**ESTA
MARCA**

No es una be-
bida de lujo,
sino de gusto

**CHAMPAGNE
FREIXENET**

ES EL MEJOR DE LOS ESPUMOSOS ESPAÑOLES

Despatx i Dipòsit: Pablo Iglesias, 59
Telèfon 11953 Barcelona

ABR-Y-TAP

ABRE CON FACILIDAD Y CIERRA HERMETICA-
MENTE TODA BOTELLA CON TAPÓN METÁLICO
PIDALO EN TODAS PARTES

Precio detall 95 cts. Apartado 886 Barcelona

Productos Iris - Eléctrica Farré

Fábrica de pinturas,

Materials elèctrics i

Verniços i Esmalts

Instal·lacions elèctriques

Corts, 533 - BARCELONA - Tel. 30204

Frontó Txiki - Alai

PLAÇA BONSUCCES, 1

GRANS PARTITS A RAQUETA
PER LES MILLORS JUGADORES
DE LA ESPECIALITAT

Monguió i Scharlau, Sucr.

VERNIÇOS, ESMALTS, PINZELLS

Aragó, 219 - BARCELONA - Telèfon 70826

FRONTÓ NOVETATS

TOTS ELS DIES GRANDIOSOS PARTITS TARDA INIT

ELS MILLORS PILOTARIS
ESPECIALITATS : PUNTA I PALA

DETALLS PER PROGRAMES

ANIS BLAU

CONYAC

CONYAC

Montplet Montel

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

• REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ,
AVG.² PORTAL DE L'ANGEL, 9
Telèfon 10796
BARCELONA

• FORA DE BARCELONA •
PREUS DE SUBSCRIPCIÓ:
ESPANYA: trimestre 3 Pessetes
ESTRANGER: trimestre 5 Pessetes

L'Any nou, del Sr. Esteve

El senyor Esteve, el nostre clàssic senyor Esteve, està més aclaparant que mai. L'home, obligat a adaptar-se a les circumstàncies, feia el cor fort, i encara que havia pogut enviar "un pico" a França, i amb ajut d'un consol i d'unes mils pessetes havia pogut enviar el noi a Nàpols, feia d'esquerrà i fins s'havia sindicat i tot. Escoltant cada vetlla, d'amagatotis, Ràdio Burgos, havia arribat a creure's de bona fe que, per l'Any nou, les tropes d'en Franco serien a Madrid i que la "normalitat" —la seva normalitat, naturalment—, quedaria restablerta aquest any que comencem...

L'home s'ho creia i feia una rialleta mofeta quan li parlaven en altre to. "Sí, sí, pensava! Ja us arreglerem, ja! Deixeu que torni Martínez Anido!". I aquesta esperança el compensava dels diners perduts, de la torre ocupada, de la botiga intervinguda, de l'auto incautat, dels cupons no tallats i de la manca de palpissos a taula. "Any nou, vida nova", es deia...

Però ha vingut l'any nou. I el

Disciplina i ferma voluntat de guanyar. Heu-vos ací les fórmules de la victòria.

Cap arma no ha de restar inactiva. Cap braç no ha de quedar en repòs. Tots a lluitar pel triomf!

Tenim el deure de bastir, per als nostres fills, una Societat nova.

senyor Esteve, de tots els seus plaers tradicionals, només es pot donar el de seguir comprant el tortell dominical al forn de Sant Jaume. Ha començat el 1937 i no veu venir la "normalitat" per enlloc.

Franco —Frasquito, com diu la

seva nena— no ha entrat a Madrid ni sembla que les coses rutllin per aquesta banda. En els altres fronts, els de l'«ejèrcito nacional» reben de valent. I en l'aspecte internacional, la cosa s'embolica i les potències no feixistes han obert els ulls. El senyor Esteve està aclaparat. "Any nou, vida nova". No hi està d'acord. Ell volia any nou, vida vella. I tot li fa preveure que definitivament es quedarà sense la torre, ocupada, ara, per infeliços refugiats: que es pot despedir de la botiga, que sense ell rutlla força bé; que allò dels cuponets va per molt llarg; que l'auto ja li ha passat a la història; que no pot despedir així com així la minyona i que a Itàlia, el noi, li costa una barbaritat... Pobre senyor Esteve! L'any nou li ha vingut a enderrocar les il·lusions. El carnet sindical no el lliura d'inquietuds. "Si sabessin, pensa, els diners que he donat perquè gua-

nyessin les dretes" i l'està amb l'ai al cos, maleint Franco i els seus per no haver sabut guanyar en poques hores.

Tot ho veu negre. Si va al cinema, li toquen La Internacional. Si va al cafè, no li volen donar llet. Si vol llegir el diari es troba que ni el Brusi és el seu Brusi ni el D. J. C. es publica...

L'any nou ha trobat el senyor Esteve descoratjat. Ja comença a pensar que potser sí que Déu li ha enviat un càstig. I es recorda d'aquella xicota —aventura de la seva juvenesa—, i d'aquells dependents que va acomiadar acusant-los de lladres per tal de no pagar-los el que els pertocava...

Any nou, vida nova. I no és això, precisament, el que Ràdio Burgos feia esperar al senyor Esteve.

Ha mort Unamuno.

Bé.

No pensem dir-ne res més.

Només hi ha un Govern a Catalunya.

El Govern legítim de la Generalitat.

I és un deure de tots recordar-ho.

Catalunya té un alt sentit de la llibertat.

Que és compatible amb totes les llibertats.

Aquest número ha estat visat per la censura

Els reis d'enguany

Aquest any, aquells Reis Màgics que eren glòria dels infants, se'ns presenten molt més tràgics i porten coses pels grans.

El Rei Ros, que és de Can Hítler, ha arribat sobre d'un tanc; el Rei Negre, amb espingarda, ve muntant un cavall blanc.

El Moreno, ve per l'aire i corre més que el dimoni; ens l'envia Mussolini pilotant un gran Caproni.

Els patges són de Falange i els criats són Requetés; les joguines que avui porten mataran dones i nens.

Aquells nens que els esperaven amb tanta ànsia i tant delit, i les mares que vetllaven pels seus fills tota la nit.

★

Aquest any els Reis no vénen carregats de Pau i Amor; porten estris per matar-nos, porten bales de canó.

Com que els reis ja van de baixa i cap poble ja no els vol, els ha calgut cercar colla i treballen d'esquirols.

“Perill a la reraguarda”

DE PARIS

Aquest crit d'alerta l'ha fet famós l'actual ministre d'Indústria J. Peiró. Sí, existeix aquest perill a la reraguarda; perill dens, múltiple i variat. Un perill per a cada problema, i un problema perillós per a cada faceta del viure vulgar i quotidià. Sobretot aquest aspecte vulgar i materialíssim de la vida, que consisteix en l'adquisició dels elements nutritius per a subsistir.

Són una gran quantitat, la gent que sembla que no s'havia adonat que vivim i alentem una guerra, i una guerra terriblement cruel i destructora, una guerra desoladora en el sentit més ample i vast de la paraula. Gent que ha rigut, que ha cantat, que ha sortit a fer fontades, i que ha intercalat en llurs converses el tema de la guerra, d'una manera llunyana uns, de una manera lucrativa i aprofitada altres. Cap, però, amb la seriositat i la gravetat que el moment ha requerit. Gent que només s'ha adonat que «realment» estava dintre la guerra, fins que ha tingut d'escurçar la seva racció diària. És un dir. A dir veritat es fa cada dia més difícil el proveïment normal de les famílies, i la necessitat de restringir quelcom, es fa sentir d'una manera imperiosa; alguns ho han fet ja, però aquesta gent de què parlem, no l'han restringit en res, i si alguna cosa ha fet, ha estat augmentar-la,

ja que davant la perspectiva d'un possible escurçament, se'ls ha declarat una fam espaordidora. I un no pot menys de preguntar-se: ¿Què faria aquesta gent si es trobés «de debó» sense poder adquirir tot allò que ells creuen indispensable?

Són els qui tenen la paciència i la poca-solta de fer cues hores abans d'obrir els mercats i tendes de queviures, els qui compren i s'emporten el millor i la quantitat més grossa en detriment dels altres, són els qui mouen raons i escàndols quan no els donen tot el que volen, no el «que necessiten», i envegen la mica que ha pogut adquirir el veí. Aquesta gent no és capaç de cap sacrifici ni sap en què consisteix. Per ells no hi ha més que el seu «jo» egoista i absolut. I si un dia vingués que de veritat s'hagués de prescindir de moltes coses, aquesta gent aniria com a cans afamats a disputar-se amb qui fos i com fos —fins al crim— la mossegada que tocava a l'amic i al company perquè ells en poguessin tenir més.

De la guerra, seria l'únic horror que en copsarien.

¿No es podria «imposar» un racionament ben calculat segons les necessitats veritables de cada família?

M. DASS

Aquell senyor Cambó!

Cambó és a París, tranquil·lament. Tots els seus lacais, Estelric, Vidal i Guardiola, Casabó, Bausili, són amb ell a la gran capital francesa.

La Chade els ha assegurat un pasament, en espera que en Franco guanyi...

Cambó, a París, està en contacte amb els prohoms del feixisme que han fugit d'Espanya. Allí els aristòcrates, els ex-ministres radicals, els grans capitalistes fugitius, els representants dels jesuïtes, estan en contacte amb ell, els ulls fets a Espanya. I, és l'Aunós, aquell insuficient mental que fou ministre de la dictadura, qui serveix d'agent d'enllaç entre «Don Francisco» i els feixistes sublevats.

Ara diuen que Cambó, amb en Ventosa, se'n van a l'Argentina. Allà, la Chade ja hi fa feina. Segurament van a intensificar la propaganda...

A no ésser que ensumin mullader i es vulguin trobar lluny de les empenes!

Amb els ulls fets a l'esdevenidor, anem fent la nostra via, apartant del camí els entrebancs, siguin els que siguin.

VIBRACIONS

Es parla massa d'incontrolats. I es fa poc perquè no n'hi hagi.

★

Les revolucions incompletes no són revolucions

★

El capitalisme viu de la injustícia.

★

Les lluites internes afavoreixen l'adversari. En cada descontent hi ha, latent, un feixista.

★

¿Per què ens costa tan obeir i ens és tan fàcil manar?

★

Aquell que es queixa per poc és el qui sol exigir més als altres.

★

Cal tenir-ho ben present. No tothom qui duu gorra de milicià, és milicià.

★

Barcelona ha oblidat Sirval. Els barcelonins en tenim un cert remor-diment.

★

Un llibre a les trinxeres és una arma contra l'enemic.

★

Veure un fusell de joguina en una mà d'infant ens fa tristesa.

★

Futbol... Boxa... ¿És que al front no hi manca gent?

★

Recordem-nos que els nervis són els nostres enemics.

★

Quan aprendrem que en temps de guerra tota precaució no és debades...

★

Per a molts, encara, la revolució s'ha fet perquè puguin anar en auto tot el dia.

★

Confusió és sinònim de diplomàcia.

★

Robar un auto, deu donar prestigi revolucionari, segons certes mentalitats.

★

Molts creuen que la guerra ja està guanyada. I obren segons aquesta creença.

★

Cinc mesos sense esglésies i la ciutat viu. I la gent no és més dolenta...

★

Decididament no és temps, el d'ara, per a manifestacions i banquets.

★

Massa susceptibilitat no convé. Però gens de susceptibilitat, tampoc.

★

Aquests trets que sonen a la nit, pot dir algú quina eficàcia tenen?

★

Davant un minyó armat amb fusell per guardar un casinet, el somriure no es pot evitar.

★

Només hi ha unió en demanar unió.

ARDAL

—Teniu, fills meus! Aquest any, els reis us ho duen d'Alemanya!

A cau d'orella

A l'Ateneu. En P... té un accés de tos. I un ateneista —inconscientment rutinari— li diu:

—Sant Pau!

En P... respon, indignat:

—Que no ho sabeu que no hi ha sants?

A poc, en P... torna a tossir.

I l'ateneista, advertit, li diu:

—Pau!

En P... s'enfada. Però s'ho calla.

★

Al Palau de Justícia, en P... es topa amb un advocat molt ceba que gesticula irat.

—Què us pasa? —li pregunta.

—Que un company, davant de gent, m'ha tractat de «bípedo togado».

—«Bípedo» us ha dit? —fa en P... Sí que us ha partit per la meitat!

L'advocadet no ho va entendre.

★

Hom conta del mateix P... que certa vegada, en veure una coneguda molt excitada, pels passadissos del Palau de Justícia, li va preguntar què li passava.

—Que Tal, en ple judici, m'ha tractat de *pussa vella*...

Observació d'en P...:

—Tanmateix té raó d'enfadar-se. Vostè no ho és, encara, de vella!

★

Es parlava, entre artistes, d'una ballarina catalana que no es vol fer càrrec que els anys no passen debades.

—Què voleu! —deia un admirador—. Quan dansa mig nua té quelcom d'estàtua antiga...

—Sí. L'antiguitat —féu en Clarassó.

★

Una certa intel·lectual, el nom de la qual callem per raons molt comprensibles, es referia, l'altre dia, a la poca llum que, avui, per mor de les circumstàncies, hi ha pels carrers de Barcelona.

—Ahir, passava pel carrer d'Avinnyó. No es veia una ànima. De sobte veig un home. I em vaig posar a córrer!

I li respongué una amiga:

—I el vas poder atrapar?

★

A l'Ateneu d'Esquerra, un diputat del Parlament de Catalunya parlava de l'actitud de Blum, en relació a la guerra d'Espanya.

—En Blum em fa l'efecte d'aquell que pesca la dóna al llit amb un altre home. Però aquest home és el veí del costat. I el casat, no diu res, per no trencar la pau de l'escala!

¿Hi ha imaginació o no?

VERSOS CRUELS

El somni del burgès

Treballa, esclau, treballa, sua força el jornal, que tos avis ja ho eren i llurs pares, d'esclaus.

Treballa perquè ets pobre i lluita sense descans, que el dia que tu caiguis pàries no mancaran.

Dóna ta sang per l'obra del negre capital; deixa salut i vida pel progrés inhumà, explotat per uns homes que es diuen tos germans...

Treballa, esclau, treballa, que ja reposaràs quan acabis les forces, quan caiguis estenellat per llur treball continu, tristíssim i aixafant.

Labora sempre, pària, pels esbirros ingrats i quan a vell arribis, superbs, et llençaran.

Treballa, lluita, esforça't, orfe de llibertat!

Tu no pots fruir la vida bella, d'amor i pau, ni a llurs fills pots donar-los instrucció i dignitat, ni una vida robusta... res del que al món val...

Vas néixer en la pobresa, aquestos són tos pecats...

Treballa, esclau, i mor-te per un trist mos de pa!...

—Què veuen, aci?

—Un producte perquè s'hi enganxi la gent de bona fe.

Les nostres lluites estèrils afavoreixen el feixisme. Caldria no oblidar-ho.

—Venia de part d'en March...

—"Atràs, paisano". Són uns altres els marcs que ara tenen influència entre nosaltres!

COMENTARI

AVANÇADA

Un dia com aquell, no l'havia fet mai; ni en la primavera ni a l'estiu. Era un dia claríssim. El sol lluïa com mai, semblaven raigs d'or, i en efecte tot es veia inundat per aquell or vivificador. El cel, blau, d'un blau puríssim, sense núvols ni boira; l'atmosfera transparent no es feia gens feixugosa i per tant no feia calor; en canvi un airet suau removia l'herba, que degut a aquell magnífic temps, brotava de la terra, abans erma. Totes les plantes donaven flor, i els arbres fruit.

Els rius abans mig secs, ara semblava que havien nascut de nou. Corrien, saltaven formant bellissi-

mes cascades, on tot era espuma, i la seva apressada marxa produïa una remor; volia dir que per allà on passava no existia la inèrcia! La fauna i la flora creixia d'una manera miraculosa, amb una varietat exquisida. I aquella sequedat de abans desapareixia, per donar pas a la Vida.

De tot arreu l'aigua brollava, i allí on hi havia hagut una font, ara sortia una deu d'aigua com el braç, i corria tot saltant per torrents pedregosos anant a confondre's amb altres, per formar el gran riu; eren les venes de la terra!

I el mar? Oh, el mar! La immen-

sa carretera dels homes! L'esperança dels homes! L'enigma dels homes! Quants de dubtes, quantes d'illusos! Allà baix a l'infinit, han mirat els homes, esperant trobar-hi una vida millor: els qui fugen de la pàtria llur, uns per misèria, altres per idees. I aquells braus mariners, que un dia s'embarcaren a la ventura, amb fràgils vaixells, esteses les veles i l'ànima al vent, que els empenyia a la immortalitat.

Mar de les tempestes! Ara romania quiet. Si el miràveu el veuríeu pla, tranquil; allà al lluny, on es confon amb el cel, passa una vela que es va perdent... Les ones ja no es baten contra la costa, ni la costa hi posa aquella resistència tenaç; ara són unes besades d'amistat perpètua. En les platges daurades, el mar estén les seves mans de escuma, amb un murmurar com el cant del bressol.

La Vida, l'Amor, el Treball, la Virtut, la Llum, tot renaxia, tot vivia de nou; és una vida futura que tot just comença, però una existència, digna, lliure, recompensada, per la qual tant han lluitat els homes.

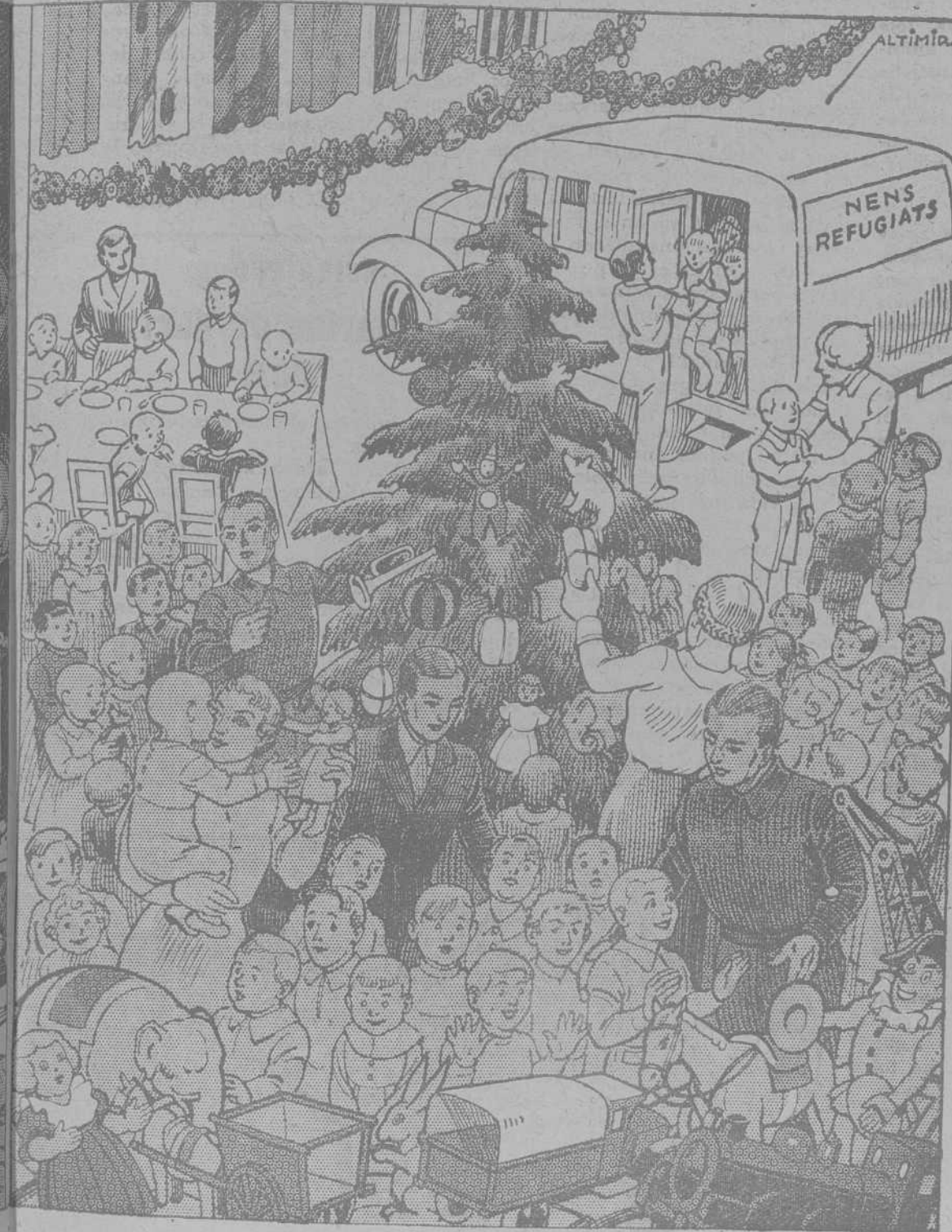
Per aquells camps, els homes avançaven, per un camí sense marges, per un camí espiritual, un camí de solidaritat. El camí es perdia en l'infinit, més... no, tenia un final; el final de la Victòria. La Glòria els esperava, la germanor més franca, sense ambicions, sense desitjar imperar els uns damunt dels altres. Allà solament imperaria, el Treball, l'Amor i la Vida. Treballar, perquè el treball dignifica l'home, amb el Treball es guanyarà el pa, i orgullós, l'oferirà als seus. El Treball l'enrobusteix, físicament i sensual, l'arrenca de l'alcoholisme, moralment, el guareix de tot vici del joc. Després, l'Amor i la Vida; l'home es triaria una companya, i amb ella donarien vida a altres éssers que continuarien l'obra començada.

Però encara han de fer moltes jornades de camí. Els obstacles són nombrosos. Són forts i res no els espanta. Avancen, fermes, homes de tot arreu, homes de distintes races; el tropical amb el nòrdic, l'oriental amb l'occidental, gent blanca i de color; entre ells ja no existeixen les rivalitats de raça. Parlen diversos idiomes, però no s'han de parlar, solament es miren i s'entenen, car

LA SETMANA DE L'INFANT

ELLS

NOSALTRES

entre ells només hi ha un sol desig: la germanor.

Avancen decidits, apretats, els punys closos, la mirada fixa al lluny.

Entre ells hi ha minaires de cares fosques, camperols amb el rostre enbrunit pel sol, gent d'oficis manuals, dependents, escriptors, tots homes lliures, homes sense ambicions materials; les seves ambicions són d'un ordre espiritual. Tots ells han lluitat i sofert, coneixen les angoixes de la vida, el sacrifici no pagat, i ara cerquen un demà millor.

★

Allà al davant, hi ha uns altres homes, aquests són els obstacles, del camí de la nova vida. Ells usen per aturar-los, màquines infernals que solament un cervell degenerat podia inventar. Aquestes màquines no serveixen per l'enorme multitud que avança; no les necessiten, tenen cervell i, per tant, pensen, i el seu pensament ja no es preocupa d'aquestes nicieses. Només tenen una consigna: avançar.

Els altres, els de les màquines, són els de la vella jerarquia, els panxacontens, els «Srs.» capitalistes, els grans industrials, els qui vivien amb l'esquena dreta, els qui especulaven amb els diners del petit estalvi. Hi ha amb ells els qui es deien «Grandes de España», i explotaven el pobre camperol, i aquell que, mentre el minaire exposava la seva vida, ell es preocupava de convertir en cendra enormes cigars. Després els «señoritos» inflats de «patriotismo», als quals sap greu d'abandonar l'ofici de pinxo. Els representants de la religió, estan allí veient com avança el proletariat mundial. Ja no es recorden (a dir veritat no se n'han enrecordat mai), dels deu manaments, on tan bones màximes es troben. Enyoren l'època en què tenien el poble postergat en la ignorància, i envoltaven la religió d'un misteri, i la massa més que fe tenia por. I la religió, que tot eren coses fosques, resultava una superstició, i la gent corria al darrera d'ells; els veia com uns éssers superiors, quan no eren sinó unes grosses bestieses, que s'aprofitaven del seu estat d'embrutiment.

Allà! I allà es troba tota la púrria de la humanitat, tota la degeneració, tots s'havien reunit per aturar la gran avançada proletària.

Però no hi tenien res a fer. ¿Qui pot aturar l'avanç del progrés? A

pesar de les màquines infernals, que seguen vides i més vides, l'avançada no s'atura, ni els poden aturar, quelcom més superior que tot allò que tenen al davant, els empeny. La terra s'omple de sang. Ah! aquesta terra serà més fèrtil, donarà més fruit, serà més fecunda.

De tot arreu van arribant homes i més homes, que s'ajunten a la nombrosa multitud. Tothom forma en les rengleres del treballador mundial! Continuen avançant. Les espatlles es toquen, els punys cruien, la mirada a l'infinit, el front alt, pit en fora! No porten armes, solament és la passa ferma i decidida el que els aguanta. I aquesta passa els porta fins allà on aquells maleïts tenen les seves posicions. I pasen per sobre, aixafant-los, trepitant-los. Els seus estris de guerra no són recollits per aquells homes amarrats d'humanitat!

Els altres, fugen esfereïts, abandonen les màquines de guerra; aquella gran multitud els espanta. Aviat no podran anar més enllà, i cauran aplastats pel poble desitjós d'una vida més justa.

Un cop aconseguida la victòria, un cop vençudes aquelles feres, començaran l'ideal tant temps somniat, per al qual han anat a presidi, altres han marxat, abandonen la família, a terres més hospitalàries; i els que han estat sacrificats per les armes bestials de la inquisició.

Però el pensament és lliure, per presons, per reixes, per gruixudes que siguin les parets, sempre veu enllà, desigs no de venjança sinó de justícia!

A prop és el gran moment! Els companys treballadors construïran la nova societat; viurà l'home amb dignitat, perquè treballarà i amb el treball obtindrà el benestar seu i dels seus.

Amunt, doncs! Avanceu amb aquest dia esplèndid! Ple de lluminositats, de noves belleses, de vida, de joia!!!... Pas a la croada proletària! Avant! Avant! obrers del món! Alceu-vos, explotats! Llanceu lluny la tirania! Avanceu en línia recta, cap al cim de la victòria per posar allí la bandera de la LLIBERTAT!!

HECTOR ANDREU

QUINA PUDOR!

La marina de guerra nazi

Un cuirassat alemany es dedica a la pirateria.

Això li mancava, a l'història llefiscós de l'Alemanya feixista, tan pròdig en brutícies de tota mena.

Comprenem el gest digne dels alemanys intel·lectuals que canvien de nacionalitat.

Dir-se alemany-nazi no és cap honor per a una persona com cal.

La marina de guerra de l'Alemanya d'Hitler al servei d'un general invertit, que un dia va somiar arribar a ésser quelcom més que un militar d'alcova!

La història, en parlar de tot això, restarà avergonyida...

—Perquè sóc de dreta, aquell que ha passat m'ha dit ase!
—¿Vols dir que això que t'ha dit no porta cua?

COMMEMORACIÓ AJORNADA

Valentí Almirall i "El Catalanisme"

Les actuals circumstàncies han fet que Catalunya deixés sense digna commemoració el cinquantè aniversari de la publicació d'«El Catalanisme», obra cabdal de Valentí Almirall, el precursor i apòstol de les llibertats. Quan pugui fer-ho, Catalunya retrà a aquest fet el degut homenatge.

★

El record de Valentí Almirall resta viu en el nostre poble. Deixem que Rovira i Virgili ens parli del mestre :

«Almirall era un català complet, un català pels quatre costats, un esperit catalaníssim. El seu tempera-

ment, les seves virtuts, els seus mateixos defectes, són els del nostre poble. Constitueix un magnífic exemple social. Era, sobretot, ric d'aquest sentit de dignitat, d'orgull si voleu, que es troba a la medulla del caràcter català.

A la primera part del seu llibre, allà on exposa els greuges de Catalunya, el seu estil, habitualment una

Declarava ben alt que si els catalans ens detenim en un punt que no arriba a la separació, no és per manca de dret. El seu ideal era la constitució federativa de la península ibèrica, admetent en principi qualsèvol de les solucions pràctiques que l'exemple d'altres països ens ofereix.

Valentí Almirall representa la unió perfecta i fecunda del catalanisme i el federalisme. En la doctrina de Pi i Margall, el sentit català és quelcom que corre per sota, que vivifica les arrels del sistema. En la doctrina d'Almirall, aquest sentit català sorgeix impetuósament a la superfície.»

GIL ROBLES

No el volen enlloc

El beneit Gil Robles es veu foragitat pertot arreu.

De Biàrritz el van treure «molt diplomàticament» les autoritats franceses. D'Estoril se'n va haver d'anar per tal de no aguantar els insults dels fanàtics de la Falange.

De Salamanca, es veié obligat a sortir-ne «per orden superior». A l'Argentina no el volen. I, ara, a Burgos, li han dit que la seva presència no els es grata.

Es veu que el traïdor ja no els serveix per a res. I, naturament, se'l volen treure del damunt. On anirà? En March no en vol sentir ni parlar; ja que fou ell qui l'embarcà en l'aventura que li costa tans milions i no li donarà cap profit.

Els Jesuïtes, que no admeten el fracàs, ja el donen per liquidat. En Lerroux no està per brocs i no s'amaga de qualificar-lo de «niño memo». ¿Què en farem, doncs?

Qualsevol dia el veurem, a París, fent de conserge d'hotel. En té la pinta.

I les aptituds.

Consignes del dia: austeritat, sinceritat, unitat, lleialtat

Valentí Almirall.

mica vast, s'eleva, vibra i arriba una bella expressió eloqüent que commou. Els paràgrafs que dedica a la qüestió de la llengua, són d'una energia cordial i fonda. «L'imposició de la llengua és la marca de l'esclau —diu— i nosaltres portem damunt aquest estigma.» Sempre que es tracta de la qüestió lingüística de Catalunya, cal tenir present aquest especial sentit de dignitat que entra en joc. Així, per als catalans, és d'una força insuperable aquell argument que, en defensa de la llengua catalana, ha expressat el poeta.

L'estimo perquè sí, perquè és la [meva.

Tocant a catalanisme, Almirall arriba a les conclusions més audacioses i les exposa amb una sinceritat admirable. Tenia molt viu el sentit de la solidaritat catalana davant la política i els polítics centralistes.

1937

L'any de la Victòria

Sembla que França, a la fi, s'adona del perill, i reacciona.

Sembla que els Estats Units volen emprendre una gestió a favor del Govern legítim d'Espanya.

Sembla que Anglaterra comença a donar-nos la raó.

Sembla que fins a la Societat de les Nacions, seu de la diplomàcia capitalista, la causa d'Espanya guanya terreny.

Sembla que Itàlia ja es va cansant de l'aventura...

És un fet que el proletariat de tot el món està amb nosaltres.

És un fet que no ens manca, i que augmenta, el suport de les nacions amigues...

És un fet que l'entusiasme del poble no decau i que cada dia és més intens el desig de vèncer...

L'any vinent ha d'ésser l'any de la Victòria. I ho serà.

Que cadascú aportí a l'obra comú del triomf la seva aportació. La intenció equipara tots els esforços. Per modesta que sigui, l'aportació ciutadana contribueix a la victòria.

UN ANIVERSARI

La mort de Rizal

La setmana passada es complí el 40è. aniversari de l'assassinat de Josep Protasi Rizal, el gran rebel heroi de les llibertats de Filipines.

Catalunya, la Catalunya proletària, ha dedicat al màrtir un cordial record en aquestes hores de lluita.

En recordar, avui, nosaltres, la ferma personalitat de la víctima del fanatisme religiós i del militarisme unitari, ens plau de parlar de la seva gloriosa vida...

Als vint-i-cinc anys publicava la seva primera novel·la, «Noli me Tangere», intencionat estudi social de la vida al seu país.

El 1887 constantment molestat pels seus enemics, que no eren altres que els partidaris incondicionals del domini borbònic d'Espanya a Filipines. Es va veure obligat a sortir del país. Residí successivament a Xina, Japó i Estats Units, i després es traslladà a Anglaterra i a França. Passà el 1890 per Madrid, i després fixà la seva residència a Hon-Kong, on va establir un consultori mèdic.

El 1892 tornà a Manila, on, acusat d'agitador i filibuster, i convicte de pertànyer a societats secretes, va ésser deportat a l'illa de Dapitan (Mindanao), on romangué per espai de quatre anys.

Ja, a partir d'aleshores, conspirà obertament perquè s'acabés la dominació borbònica a Filipines.

Reclamat amb motiu d'aquest «delicte» per les autoritats espanyoles, fou empresonat i embarcat cap a la Península, el d'agost del 1896, on va quedar tancat al castell de Montjuïc. Al cap de poc, s'embarcava altra volta cap a Manila, on arribava el 6 de novembre. Tot seguit fou processat com a coautor de la insurrecció i també com a fundador d'associacions il·lícites.

La causa contra En Rizal preocupà profundament el fiscal que la portava, per tal com cercava matèria per al seu informe acusatori.

Tornat a Manila i empresonat al castell de Santiago, fou invitat que nomenés advocat defensor. Va elegir el senyor Lluís Taviel de Andrade, el qual va redactar un informe digne d'ésser llegit. Es va celebrar el Consell de guerra, i sense

Josep P. Rizal.

tenir la més petita participació en el moviment revolucionari, fou condemnat a mort.

El dia 28 de desembre el general Palavieja, per no fer-se impopular entre els frares i elements reaccionaris va ordenar l'execució de la sentència.

Rizal va entrar en capella el 29 de desembre, durant l'estada a la qual va conservar una serenitat prodigiosa. Va escriure algunes cartes i els versos de comiat, tan notables, amb el títol, «El último adiós».

Des de la presó al lloc on havia

de tenir efecte l'execució, va recórrer el trajecte a peu. La seva serenitat sorprenia tothom. En arribar al «quadro», s'acomiadà del seu defensor, i digué: «Perdono tothom: moro sense tenir el més petit ressentiment contra ningú.»

El capità li va dir que havia d'ésser afusellat d'esquena — fins on havien arribat! — i Rizal en va protestar.

—Tinc ordres de fer-ho així — li digué el capità.

Rizal va respondre:

—Jo no he estat traïdor a la meua pàtria ni a la nació espanyola.

No insistí més, però demanà — i això fou concedit — que li respectessin el cap; és a dir que els trets anirien al cor.

Va donar l'esquena al piquet, compost de vuit filipins (la reacció espanyola havia tingut interès, pel que es veu, que fossin homes de la seva raça els que li llevessin la vida) i un minut abans de disparar, el metge militar, Ruiz Castillo, s'hi va acostar:

—Company, ¿hem permetu el pols?

Rizal va estendre el braç esquerre, que l'altre va polsar, i afegí:

—El teniu molt bé.

A poc queia Rizal sota la descàrrega. Queia, però, de cara al sol,

—Aquesta escalforeta reconforta!

—Creieu-me, nosaltres representem l'avenç, la cultura, el progrés...

que ell havia mirat sempre com a símbol de la Llibertat.

Immediatament de caure s'oi un «Viva España»!), un altre a la Justícia (quin cinisme!), i al so de la «Marcha de Càdiz, tan pregonada pels patrioters, desfilaren les tropes per davant del cadàver del «médico mestizo chino», com l'anomenaven els periòdics reaccionaris de la Península, fins i tot després de mort.

El clericat, el capitalisme i el militarisme s'apuntaren una nova víctima!

JA ERA HORA!

Madariaga, al descobert

Madariaga! Per fi ha caigut la bena dels ulls de molta gent que creia en aquest fantotxe menut i cappelat que havia trobat a Ginebra el seu modus vivendi raspallant els representants de les potències feixistes!

Ara s'han descobert els seus tripijocs a Londres, contra la causa

del poble espanyol. I doncs ¿què es creien? ¿Que Madariaga estaria al costat de la República? Quina bona fe!

El temps va passant pel seu cedàs els homes i els fets. I entre la palla reaccionària ha quedat Salvador de Madariaga, la grossa patum, que, trafiquejant amb el nom d'Espanya, ha fet una fortuneta que té ben guardada al Banc de Londres.

Vèncer o desaparèixer com a nació. Tal és el nostre problema.

EL PARADIS HITLERIA

De l'Alemanya Nazi

Un amic nostre ha rebut d'Alemanya les següents notes que, un cop traduïdes, oferim als nostres lectors.

Avui, a Alemanya, la vida és difícil. Una greu crisi econòmica plana damunt el país. Tots els recursos de l'Estat són emprats en atencions militars i mentrestant la gana s'ha ensenyorit de les llars i les indústries no poden col·locar el que pro-

A Alemanya, Itàlia constitueix una incògnita. No es fien de Mussolini i temen que es serveixi d'Hitler per anar a la seva. Entre italians i alemanys hi ha tivantor i sovint els súbdits italians, són insultats en públic. Això palesa la «cordialitat» que regna entre els dos pobles feixistes.

A Munic, Leipzig, Hamburg, Francfort i Stuttgart, s'obriren, fa dos mesos, oficines de recrutament de voluntaris per a Espanya. Foren

taris que acrediten no ésser obrers parats i pertànyer a organitzacions nazis. Però com que aquests no abunden, ja que no és tot u lluir-se en les parades espectaculars que anar en un front on xiulen les bales, Hitler ha obligat la tropa a fer el viatge Espanya, camuflant un xic la seva procedència.

A Alemanya, la participació nazi en la guerra d'Espanya no es presa seriosament pel poble. En diuen «spànienchaus», o sigui, la «comèdia espanyola». Tothom creu que no arribaran les coses més lluny, per la mediació de França i d'Anglaterra, i que Alemanya tindrà colònies.

Aquí, ni la llibertat individual ni col·lectiva no existeixen. Els camps de concentració funcionen i són plens de socialistes i comunistes. Tot aquell qui resulta sospitós de desafecció al nazisme, és empresonat. Però el malestar i el descontentament augmenten i això té inquietats Hitler i els seus. Per això forcen la màquina i precipiten els aconteixements.

Ara, han cridat oficialitat voluntària per a anar a Espanya a comandar les forces alemanyes, ja que no es fien dels generals espanyols, als quals qualifiquen amb mots ridículs. Però, són pocs els qui s'hi apuntan. Anar a morir a Espanya, no els acaba d'engrescar!»

A Hitler, li cou molt que hi hagi, en els rengles lleials, un batalló que dugui el nom de Thaelmann.

Que s'esperí. Altres coses li couran més.

—Ja ho podeu veure. La unanimitat de parers és absoluta a Alemanya...

dueixen, augmentant els stocks i fent que, en moltes fàbriques es treballi, només, un parell de dies la setmana. La reducció de jornals ha acabat d'empitjorar la situació i les estadístiques dels sense-feina, tot i no ésser sinceres, palesen la magnitud del problema. El ciutadà alemany es veu privat de moltes articles. La carn i la mantega fa mesos que han estat proscrietes de les llars pobres.

Alemanya, o millor dit, Hitler, només veu una solució: que li siguin donades colònies on poder expandir l'excés de població i de producció. I per tal d'obtenir, sigui com sigui, aquestes colònies, Hitler fa el «chantage» de la guerra a Anglaterra i a França, valent-se que aquestes potències desitgen a totes passades la pau. Si França i Anglaterra es sacrifiquen per tal de no desencadenar la guerra, i donen a Hitler les colònies que cobeja, «no pas-sarà res».

molts mils els obrers sense feina que s'hi allistaren. Però ara fa un mes, Franco —que aquí el tenen per un infeliç— s'adreçà, alarmadíssim, a Hitler. «No m'envieu més voluntaris —li deia— perquè són comunistes i així que poden es passen a l'enemic!». Sembla que en un sol dia n'hi desertaren cinc-cents. Per això ara només són admesos els volun-

—Ací els teniu! Ahir, encara eren comunistes!

Ciutadà Alcalde!

O N A C U R T A

No deu tolerar-se la mendicitat

Si passeu pel carrer de Fivaller o per altres carrers cèntrics de la nostra ciutat, hi veureu unes dones ajaçades en terra, embolicades amb mantes espellifades, que fan veure que tremolen de fred quan passa algú, i que van acompanyades d'infelices criatures, mig despallades, per tal d'entendre els ciutadans de bona fe...

Hi veureu també uns esguerrats, coixos la major part, que fins tenen la gosadia de portar gorra de milícia, per a simular que són ferits de guerra, els quals capten amb una veu llastimosa, que fa anys que coixem...

Això, ciutadà alcalde, no pot continuar.

La mendicitat és fruit de la societat burgesa que no es pot consentir un dia més. Asils i menjadors han de donar acolliment al desvalgut.

Però, en els casos de què parlem, no es tracta de desvalguts —això encara podria tenir atenuants— sinó d'exploitadors professionals. Aquella dona que sembla que estigui a punt de morir, quan arriba l'hora de plegar, s'aixeca, crida la pobra mainada —aquesta sí que tremola de debó— i se'n va com si res... I el coix arreplega els trastets i se'n va tan satisfet...

Pel bon nom de Barcelona això no ha de continuar. L'exploitació de la infància desvalguda és un delicte, que ha d'ésser castigat...

Esperem!

Es més fàcil resultar ferit per l'espatlla que pel pit.

Que feu, paraís?

Diuen que el Papa, de Roma, està greu.

I que potser es morirà. No ens preocupa.

Però suposem que Mussolini deu estar a l'aiguait a nomenar-li un successor.

Ve't-ací una bona ocasió per aquell malapeça de Segura!

O pel català renegat Dr. Gumà!

Què feu parats?

La influència del Vaticà es deixa sentir en la política internacional. Però aquesta influència no és en el sentit de procurar la pau i la germanor entre els pobles, com predicà Crist. El Vaticà atia la guerra...

El representant de Crist en la terra no està per sentimentalismes.

★

Els submarins italians continuen fent agressions contra els vaixells lleials. Ho continuen fent, impunement, mentre els diplomàtics es reuneixen i acorden tornar-se a reunir...

Les brometes duren fins que s'acaben. I ja vindrà dia que aquesta broma, d'ara, s'acabarà.

★

Franco, el general maquillat i de llavis pintats, ha tingut la barra d'exposar el seu programa de govern...

El general de tocador no compta que, per a desenvolupar aquest programa, cal guanyar la guerra.

I per ara, estan molt verdes.

★

A Sevilla, els feixistes estan de «juerga» contínua. Dones, vi i joc són les ocupacions dels qui volen salvar Espanya mentre el poble sofreix gana, i si protesta l'afusellen...

I «Arriba España».

★

Els facciosos no poden entrar a Madrid. Però s'aconsolen bombardejant el barri de Tetuan de les Victòries, habitat per obrers i gent modesta, causant la mort de no poques dones i criatures...

Després, a Berlín, reben la nova que «les tropes de Franco han destròtat la ciutat de Tetuan...»

★

Anglaterra té por. França té por. I les potències feixistes s'aprofiten d'aquesta por...

Heu-vos ací el resum de la situació internacional.

★

Llegim que mentre els soldats de Franco passen gana i per tot menjar els donen dues sardines al dia, els moros rossos s'alimenten bé i són objecte de tota mena de contemplacions...

No és d'estranyar, doncs, que la major harmonia regni en les fileres

★

A Munic es recruta voluntaris per a anar a morir a Espanya... No ho trobem gens *Munic*.

★

A Burgos, la Junta Nacional es dedica a cremar públicament «llibres dissolvents».

Aquests auts de fe són presenciats per tota la clericalia i la xurma militar...

Quina felicitat per aquesta gent si poguessin restablir la Santa Inquisició...

Per a cremar «rojos» naturalment.

Correspondència

Manau. — No està del tot malament. Es publicarà, amb un petit adob.

Rataflutis. — No, home, no. No serà res. Un dia és un dia.

Pep. — Xoqueu-la. Ho xafeu molt bé.

R. P. — Al cove, per unanimitat.

Ivan M. — El vers està mal rimat i no té solta. Per la resta, va bé.

V. R. A. — Podeu anar enviant xafarderies.

Ramon Llet. — Heu tingut mitja hora tonta, ve t'ho-aquí.

S. Ros. — És més vell que l'esternudar.

Florito. — Arri, allà! Això, podeu enviar-ho a Sevilla.

Rei del Suro. — Vós ens voleu mal. ¿Què us havem fet, pobres de nosaltres?

I. Mer. — Anirà quan ens hi càpiga. Feu els treballs més curts.

Isabel. — No, «maca», no. No l'heu encertada. Un altre dia serà.

Xexa. — No va. Però no us desanimeu per això.

Kuk. — Psh!

Noi de Sans. — Ves què són les coses! Ens ha caigut al cove!

Romagosa. — S'aprofita la pensada.

Rubens II. — Té gràcia, però és perillós. Veurem més endavant.

—«ARRIBA ESPAÑA»!
—HOME, NO. EL QUE ARRIBA ÉS ALEMANYA.